

श्रीः
श्रीमते रामानुजाय नमः
श्रीमते निगमान्तमहादेशिकाय नमः
श्रीसीतालक्ष्मणभरतशत्रुघ्नहनुमत्समेत श्रीरामचन्द्र परब्रह्मणे नमः

श्रीमद्रामायणे वाल्मीकीये आदिकाव्ये उत्तरकाण्डे

॥ षष्ठः सर्गः ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

श्री रङ्गरामानुज महादेशिकन्

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

श्रीः
श्रीमते रामानुजाय नमः
श्रीमते निगमान्तमहादेशिकाय नमः
श्रीसीतालक्ष्मणभरतशत्रुघ्नहनुमत्समेत श्रीरामचन्द्र परब्रह्मणे नमः

॥ षष्ठः सर्गः ॥

भगवतः शिवस्य संमत्या देवानां रक्षोवधार्थं श्रीविष्णोः शरणग्रहणं ततः
समाश्वस्तानां च निवर्तनं देवानामुपरि रक्षसामाक्रमणं देवानां
साहाय्यकरणाय श्रीविष्णोरागमनं च

तैर्वध्यमाना देवाश्च ऋषयश्च तपोधनाः।
भयार्ताः शरणं जग्मुर्देवदेवं महेश्वरम् ॥ 7.6.1 ॥

जगत्सृष्ट्यन्तकर्तारमजमव्यक्तरूपिणम्।
आधारं सर्वलोकानामाराध्यं परमं गुरुम् ॥ 7.6.2 ॥

ते समेत्य तु कामारिं त्रिपुरारिं त्रिलोचनम्।
ऊचुः प्राञ्जलयो देवा भयगद्गदभाषिणः ॥ 7.6.3 ॥

सुकेशपुत्रैर्भगवन् पितामहवरोद्धतैः।
प्रजाध्यक्ष प्रजाः सर्वा बाध्यन्ते रिपुबाधनैः ॥ 7.6.4 ॥

शरण्यान्यशरण्यानि ह्याश्रमाणि कृतानि नः।
स्वर्गाच्च देवान् प्रच्याव्य स्वर्गे क्रीडन्ति देववत् ॥ 7.6.5 ॥

अहं विष्णुरहं रुद्रो ब्रह्माहं देवराडहम्।
अहं यमश्च वरुणश्चन्द्रोऽहं रविरप्यहम् ॥ 7.6.6 ॥

इति माली सुमाली च माल्यवांश्चैव राक्षसाः।
बाधन्ते समरोद्धर्षा ये च तेषां पुरःसराः ॥ 7.6.7 ॥

तन्नो देव भयार्तानामभयं दातुमर्हसि।
अशिवं वपुरास्थाय जहि वै देवकण्टकान् ॥ 7.6.8 ॥

इत्युक्तस्तु सुरैः सर्वैः कपर्दी नीललोहितः।
सुकेशं प्रति सापेक्षः प्राह देवगणान् प्रभुः ॥ 7.6.9 ॥

अहं तान्न हनिष्यामि ममावध्या हि तेऽसुराः।
किं तु मन्त्रं प्रदास्यामि यो वै तान् निहनिष्यति ॥ 7.6.10 ॥

एतमेव समुद्योगं पुरस्कृत्य महर्षयः।
गच्छध्वं शरणं विष्णुं हनिष्यति स तान् प्रभुः ॥ 7.6.11 ॥

ततस्तु जयशब्देन प्रतिनन्द्य महेश्वरम्।
विष्णोः समीपमाजग्मुर्निशाचरभयार्दिताः ॥ 7.6.12 ॥

शङ्खचक्रधरं देवं प्रणम्य बहुमान्य च।
ऊचुः सम्भ्रान्तवद् वाक्यं सुकेशतनयान् प्रति ॥ 7.6.13 ॥

सुकेशतनयैर्देव त्रिभिस्त्रेताग्निसन्निभैः।
आक्रम्य वरदानेन स्थानान्यपहतानि नः ॥ 7.6.14 ॥

लङ्का नाम पुरी दुर्गा त्रिकूटशिखरे स्थिता।
तत्र स्थिताः प्रबाधन्ते सर्वान् नः क्षणदाचराः ॥ 7.6.15 ॥

स त्वमस्मद्वितार्थाय जहि तान् मधुसूदन।
शरणं त्वां वयं प्राप्ता गतिर्भव सुरेश्वर ॥ 7.6.16 ॥

चक्रकृत्तास्यकमलान् निवेदय यमाय वै।
भयेष्वभयदोऽस्माकं नान्योऽस्ति भवता विना ॥ 7.6.17 ॥

राक्षसान् समरे हृष्टान् सानुबन्धान् मदोद्धतान्।
नुद त्वं नो भयं देव नीहारमिव भास्करः ॥ 7.6.18 ॥

इत्येवं दैवतैरुक्तो देवदेवो जनार्दनः।
अभयं भयदोऽरीणां दत्त्वा देवानुवाच ह ॥ 7.6.19 ॥

सुकेशं राक्षसं जाने ईशानवरदर्पितम्।
तांश्चास्य तनयाञ्जाने येषां ज्येष्ठः स माल्यवान् ॥ 7.6.20 ॥

तानहं समतिक्रान्तमर्यादान् राक्षसाधमान्।
निहनिष्यामि सङ्क्रुद्धः सुरा भवत विज्वराः ॥ 7.6.21 ॥

इत्युक्तास्ते सुराः सर्वे विष्णुना प्रभविष्णुना।
यथावासं ययुर्हृष्टाः प्रशंसन्तो जनार्दनम् ॥ 7.6.22 ॥

विबुधानां समुद्योगं माल्यवांस्तु निशाचरः।
श्रुत्वा तौ भ्रातरौ वीराविदं वचनमब्रवीत् ॥ 7.6.23 ॥

अमरा ऋषयश्चैव सङ्गम्य किल शङ्करम्।
अस्मद्वधं परीप्सन्त इदं वचनमब्रुवन् ॥ 7.6.24 ॥

सुकेशतनया देव वरदानबलोद्धताः।
बाधन्तेऽस्मान् समुद्दृप्ता घोररूपाः पदे पदे ॥ 7.6.25 ॥

राक्षसैरभिभूताः स्मो न शक्ताः स्म प्रजापते।
स्वेषु सद्मसु संस्थातुं भयात् तेषां दुरात्मनाम् ॥ 7.6.26 ॥

तदस्माकं हितार्थाय जहि तांश्च त्रिलोचन।
राक्षसान् हुङ्कृतेनैव दह प्रदहतां वर ॥ 7.6.27 ॥

इत्येवं त्रिदशैरुक्तो निशम्यान्धकसूदनः।
शिरः करं च धुन्वान इदं वचनमब्रवीत् ॥ 7.6.28 ॥

अवध्या मम ते देवाः सुकेशतनया रणे।
मन्त्रं तु वः प्रदास्यामि यस्तान् वै निहनिष्यति ॥ 7.6.29 ॥

योऽसौ चक्रगदापाणिः पीतवासा जनार्दनः।
हरिर्नारायणः श्रीमाञ्छरणं तं प्रपद्यथ ॥ 7.6.30 ॥

हरादवाप्य ते मन्त्रं कामारिमभिवाद्य च।
नारायणालयं प्राप्य तस्मै सर्वं न्यवेदयन् ॥ 7.6.31 ॥

ततो नारायणेनोक्ता देवा इन्द्रपुरोगमाः।
सुरारीस्तान् हनिष्यामि सुरा भवत निर्भयाः ॥ 7.6.32 ॥

देवानां भयभीतानां हरिणा राक्षसर्षभौ।
प्रतिज्ञातो वधोऽस्माकं चिन्त्यतां यदिह क्षमम् ॥ 7.6.33 ॥

हिरण्यकशिपोर्मृत्युरन्येषां च सुरद्विषाम्।
नमुचिः कालनेमिश्च संह्लादो वीरसत्तमः ॥ 7.6.34 ॥

राधेयो बहुमायी च लोकपालोऽथ धार्मिकः।
यमलार्जुनौ च हार्दिक्यः शुम्भश्चैव निशुम्भकः ॥ 7.6.35 ॥

असुरा दानवाश्चैव सत्त्ववन्तो महाबलाः।
सर्वे समरमासाद्य न श्रूयन्तेऽपराजिताः ॥ 7.6.36 ॥

सर्वैः क्रतुशतैरिष्टं सर्वे मायाविदस्तथा।
सर्वे सर्वास्त्रकुशलाः सर्वे शत्रुभयङ्कराः ॥ 7.6.37 ॥

नारायणेन निहताः शतशोऽथ सहस्रशः।
एतज्ज्ञात्वा तु सर्वेषां क्षमं कर्तुमिहार्हथ।
दुःखं नारायणं जेतुं यो नो हन्तुमिहेच्छति ॥ 7.6.38 ॥

ततः सुमाली माली च श्रुत्वा माल्यवतो वचः।
ऊचतुर्भ्रातरं ज्येष्ठमश्विनाविव वासवम् ॥ 7.6.39 ॥

स्वधीतं दत्तमिष्टं च ऐश्वर्यं परिपालितम्।
आयुर्निरामयं प्राप्तं सुधर्मः स्थापितः पथि ॥ 7.6.40 ॥

देवसागरमक्षोभ्यं शस्त्रैः समवगाह्य च।
जिता द्विषो ह्यप्रतिमास्तन्नो मृत्युकृतं भयम् ॥ 7.6.41 ॥

नारायणश्च रुद्रश्च शक्रश्चापि यमस्तथा।
अस्माकं प्रमुखे स्थातुं सर्वे बिभ्यति सर्वदा ॥ 7.6.42 ॥

विष्णोर्द्वेषस्य नास्त्येव कारणं राक्षसेश्वर।
देवानामेव दोषेण विष्णोः प्रचलितं मनः ॥ 7.6.43 ॥

तस्मादद्यैव सहिताः सर्वेऽन्योन्यसमावृताः।
देवानेव जिघांसामो येभ्यो दोषः समुत्थितः ॥ 7.6.44 ॥

एवं सम्मन्त्र्य बलिनः सर्वसैन्यसमावृताः।
उद्योगं घोषयित्वा तु सर्वे नैर्ऋतपुङ्गवाः ॥ 7.6.45 ॥

युद्धाय निर्ययुः क्रुद्धा जम्भवृत्रादयो यथा।
इति ते राम सम्मन्त्र्य सर्वोद्योगेन राक्षसाः ॥ 7.6.46 ॥

युद्धाय निर्ययुः सर्वे महाकाया महाबलाः।
स्यन्दनैर्वारणैश्चैव हयैश्च करिसन्निभैः ॥ 7.6.47 ॥

खरैर्गोभिरथोष्ट्रैश्च शिशुमारैर्भुजङ्गमैः।
मकरैः कच्छपैर्मनैर्विहङ्गैर्गरुडोपमैः ॥ 7.6.48 ॥

सिंहैर्व्याघ्रैर्वराहैश्च सृमरैश्चमरैरपि।
त्यक्त्वा लङ्कां गताः सर्वे राक्षसा बलगर्विताः ॥ 7.6.49 ॥

प्रयाता देवलोकाय योद्धुं दैवतशत्रवः।
लङ्काविपर्ययं दृष्ट्वा यानि लङ्कालयान्यथ ॥ 7.6.50 ॥

भूतानि भयदर्शीनि विमनस्कानि सर्वशः।
रथोत्तमैरुह्यमानाः शतशोऽथ सहस्रशः ॥ 7.6.51 ॥

प्रयाता राक्षसास्तूर्णं देवलोकं प्रयत्नतः।
रक्षसामेव मार्गेण दैवतान्यपचक्रमुः ॥ 7.6.52 ॥

भौमाश्चैवान्तरिक्षाश्च कालाज्ञप्ता भयावहाः।
उत्पाता राक्षसेन्द्राणामभावाय समुत्थिताः ॥ 7.6.53 ॥

अस्थीनि मेघा ववृषुरुष्णं शोणितमेव च।
वेलां समुद्राश्चोत्क्रान्ताश्चेलुश्चाप्यथ भूधराः ॥ 7.6.54 ॥

अट्टहासान् विमुञ्चन्तो घननादसमस्वनाः।
वाश्यन्त्यश्च शिवास्तत्र दारुणं घोरदर्शनाः ॥ 7.6.55 ॥

सम्पतन्त्यथ भूतानि दृश्यन्ते च यथाक्रमम्।
गृध्रचक्रं महद्घात्र प्रज्वालोद्गारिभिर्मुखैः ॥ 7.6.56 ॥

रक्षोगणस्योपरिष्ठात् परिभ्रमति कालवत्।
कपोता रक्तपादाश्च सारिका विद्रुता ययुः ॥ 7.6.57 ॥

काका वाश्यन्ति तत्रैव विडाला वै द्विपादयः।
उत्पातांस्ताननादृत्य राक्षसा बलदर्पिताः ॥ 7.6.58 ॥

यान्त्येव न निवर्तन्ते मृत्युपाशावपाशिताः।
माल्यवांश्च सुमाली च माली च सुमहाबलः ॥ 7.6.59 ॥

पुरस्सरा राक्षसानां ज्वलिता इव पावकाः।
माल्यवन्तं तु ते सर्वे माल्यवन्तमिवाचलम् ॥ 7.6.60 ॥

निशाचरा आश्रयन्ति धातारमिव देवताः।
तद् बलं राक्षसेन्द्राणां महाभ्रघननादितम् ॥ 7.6.61 ॥

जयेप्सया देवलोकं ययौ मालिवशे स्थितम्।
राक्षसानां समुद्योगं तं तु नारायणः प्रभुः ॥ 7.6.62 ॥

देवदूतादुपश्रुत्य चक्रे युद्धे तदा मनः।
स सज्जायुधतूणीरो वैनतेयोपरि स्थितः ॥ 7.6.63 ॥

आसाद्य कवचं दिव्यं सहस्रार्कसमद्युति।
आबद्ध्य शरसम्पूर्णे इषुधी विमले तदा ॥ 7.6.64 ॥

श्रोणिसूत्रं च खड्गं च विमलं कमलेक्षणः।
शङ्खचक्रगदाशार्ङ्गखड्गांश्चैव वरायुधान् ॥ 7.6.65 ॥

सुपर्णं गिरिसङ्काशं वैनतेयमथास्थितः।
राक्षसानामभावाय ययौ तूर्णतरं प्रभुः ॥ 7.6.66 ॥

सुपर्णपृष्ठे स बभौ श्यामः पीताम्बरो हरिः।
काञ्चनस्य गिरेः शृङ्गे सतडित्तोयदो यथा ॥ 7.6.67 ॥

स सिद्धदेवर्षिमहोरगैश्च
गन्धर्वयक्षैरुपगीयमानः।
समाससादासुरसैन्यशत्रु -
श्चक्रासिशार्ङ्गायुधशङ्खपाणिः ॥ 7.6.68 ॥

सुपर्णपक्षानिलनुन्नपक्षं
भ्रमत्पताकं प्रविकीर्णशस्त्रम्।
चचाल तद्राक्षसराजसैन्यं
चलोपलं नीलमिवाचलाग्रम् ॥ 7.6.69 ॥

ततः शितैः शोणितमांसरूषितै -
र्युगान्तवैश्वानरतुल्यविग्रहैः।
निशाचराः सम्परिवार्य माधवं
वरायुधैर्निर्बिभिदुः सहस्रशः ॥ 7.6.70 ॥

॥ इत्यार्षे श्रीमद्रामायणे वाल्मीकीये आदिकाव्ये
उत्तरकाण्डे षष्ठः सर्गः ॥